

SUSTAINABILITY ASSESSMENT TOOL FOR STARTUPS
by LUT University

OHJEET JA SANASTO

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	3
2	OHJEET	5
3	Kysymyksiä koskevat tarkennukset	6
3.1	Tarve	6
3.2	Liiketoimintamallin kestävyys	7
3.3	Vaikutukset ja päästöt	9
3.4	Materiaalit ja energia	10
4	Sanasto	12
5	Lisätietoja	14

Liite

- I) **LUT 4SUS** – Lappeenrannan teknillisen yliopiston kestävyysarviointityökalu startup-yrityksille
- II) **LUT 4SUS** Tyhjä mallipohja

1. JOHDANTO

LUT 4SUS on erityisesti startup-yrityksille suunnattu yksinkertaistettu itsearviointityökalu liikeidean kestävyysarviointiin.

Työkalu on jaettu neljään luokkaan:

- 🌱 tarve,
- 🌱 liiketoimintamallin kestävyys,
- 🌱 vaikutukset ja päästöt ja
- 🌱 materiaalit ja energia

Nimi **LUT 4SUS** viittaa näihin neljään kestävyysluokkaan sekä kestävään kehitykseen tähtäävään ajattelutapaan.

KESTÄVYYDELLE

LUT 4SUS ON:

1

Työkalu liikeideoiden kestävyden arviointiin

- 🌱 Ympäristön kestävyys ja sosiaalinen kestävyys
- 🌱 Tarkkaa numeerista tietoa ei tarvita

2

Työkalu kestävästä kehitystä tukevien sekä kestäväälle kehitykselle haitallisten osa-alueiden tunnistamiseen

- 🌱 Kestävyden kannalta haitalliset tekijät voidaan merkitä myöhempää tarkastelua varten
- 🌱 Kestävyden kannalta hyödyllisiä tekijöitä voidaan hyödyntää mahdollisuuksina mm. liiketoiminnan suunnittelussa

3

Työkalu sijoittajien pitching-prosessiin

- 🌱 Tällä työkalulla voidaan luoda yksi kestävyttä käsittelevä dia liikeidean pitchausta varten
- 🌱 Tuo esiin kestävyysnäkökohtia ja tukee kestävästä sijoittamista

2. OHJEET

LUT 4SUS -työkalun tarkoituksena on ohjata startup-tiimin ajatusprosessia kestävään suuntaan kysymysten ja itsearvioinnin avulla ja siten lisätä tiimin tietoisuutta liiketoiminnan kestävydestä.

Jokaisessa **neljässä luokassa** on kysymyksiä. Näiden kysymysten tarkennukset löytyvät tästä ohjeesta.

Startup-tiimin on vastattava kysymyksiin arvioinnin suorittamista varten. Laajemmat vastaukset voidaan kirjoittaa post-it-muistiinpanoihin, valkotauluille tai mihin tahansa, mikä sopii tiimille parhaiten. Avainkohdat voidaan sitten kirjoittaa tyhjään **LUT 4SUS** -mallipohjaan.

Kysymyksiin vastattuaan tiimi voi itse arvioida tietoisuuttaan kestävydestä asteikolla 1–4, jossa 1 tarkoittaa, ettei ole tarpeeksi tietoa kestävydestä, ja 4 tarkoittaa kattavaa tietoa. Tietoisuuden taso voidaan ympyröidä mallipohjassa.

Tämän työkalun käytön tavoitteena on kasvanut tietoisuus kestävydestä sekä yksi diatiivistelmä liikeidean tärkeimmistä kestävyden näkökohdista.

3. KYSYMYKSIÄ KOSKEVAT TARKENNUKSET

3.1 Tarve

Onko yrityksellä selkeä ja tunnistettu tarve? Mikä se on?

- 🌱 Mikä on tärkein syy liiketoiminnan harjoittamiseen?
- 🌱 Miksi yritystä tarvitaan?

Onko tarve pitkällä aikavälillä tarpeellinen?

- 🌱 Onko yrityksellä ja sen tuotteilla/palveluilla merkitystä myös tulevaisuudessa?

Mitkä ovat yrityksen suurimmat kestävyysaasteet tai -mahdollisuudet?

- 🌱 Onko kestävyteen liittyviä haasteita tai mahdollisuuksia tunnistettu selvästi?

Luoko yritys arvoa paikalliselle yhteisölle?

- 🌱 Miten yritys luo arvoa?

- 🌱 Onko yrityksellä merkitystä paikalliselle yhteisölle tai laajemmalle yhteisölle?
- 🌱 Vahingoittaako yritys yhteisöä millään tavalla suoraan tai välillisesti?
- 🌱 Vaikuttaako yrityksen liiketoiminta useisiin yhteisöihin, esimerkiksi paikallisesti materiaalin hankintapaikassa ja sitten tuotteen tai palvelun käyttöpaikassa?

Pyrkiikö yritys ratkaisemaan kestävyysaasteita? Muuttaako se kuluttajien käyttäytymistä kestävämpään suuntaan?

- 🌱 Auttaako yritys ratkaisemaan kestävyysaasteita, kuten ilmastonmuutosta tai sosiaalisia haasteita?
- 🌱 Kannustaako yritys asiakkaitaan muuttamaan tottumuksiaan kestävimiksi?
- 🌱 Onko kestävyys yksi yrityksen päämotivaatioista?

3.2 Liiketoimintamallin kestävyys

Otetaanko kestävyys huomioon liiketoiminnan suunnittelussa?

- 🌱 Kuinka vakava asia kestävyys on liiketoiminnan suunnittelussa?
- 🌱 Onko kestävyys osa yrityksen strategiaa?

Onko kestävyteen liittyviä tavoitteita?

- 🌱 Onko liiketoiminnalle asetettu kestävyteen liittyviä tavoitteita? Miten tavoitteet aiotaan saavuttaa?
- 🌱 Onko päätavoitteena liiketoiminnan kasvu? Miten kestävyys otetaan huomioon liiketoiminnan kasvussa?

Mitkä ovat keskeisiä sidosryhmiä?

- 🌱 Onko sidosryhmät tunnistettu?
- 🌱 Mitkä ovat tärkeimmät sidosryhmät?
- 🌱 Mikä on heidän roolinsa?
- 🌱 Ovatko ne yhteydessä toisiinsa? Miten?

Onko kumppaneita? Onko koko toimitusketjua tarkasteltu kestävyden näkökulmasta?

- 🌱 Keiden kumppaneiden kanssa liiketoimintaa harjoitetaan?
- 🌱 Onko liikekumppanien kestävyys huomioitu?
- 🌱 Seurataanko toimitusketjua selkeästi?
- 🌱 Ovatko kaikki toimittajat ja alihankkijat tunnettuja?
- 🌱 Onko toimitusketjussa kestävyysongelmia?

Mitataan kestävyysvaikutuksia? Miten?

- 🌱 Pyritäänkö kestävyysvaikutuksia mittaamaan nyt tai tulevaisuudessa?
- 🌱 Mitä arviointi- tai mittausmenetelmiä aiotaan käyttää?
- 🌱 Ovatko menetelmät standardoituja?
- 🌱 Voidaanko kestävyteen liittyviä standardeja käyttää? Mitä niistä käytetään?

Miten yritys eroaa kilpailijoistaan kestävyysasioissa?

- 🌱 Millaisia kestävyysaasteita tai -mahdollisuuksia yrityksen kilpailijoilla on edessään?
- 🌱 Kuinka suuri osa yrityksen pääomamenoista liittyy kestävyYTEEN?

3.3 Vaikutukset ja päästöt

Onko yrityksellä selvästi myönteisiä/kielteisiä ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?

- 🌱 Keskittyykö yritys kestävyysaasteiden ratkaisemiseen?
- 🌱 Luoko yritys työpaikkoja?
- 🌱 Rasittaaako yritys ympäristöä?

Onko suunnitelluilla asiakastoimilla ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?

- 🌱 Onko asiakkaan pakko käyttää makeaa vettä tai sähköä yrityksen tuotteen/palvelun käytössä?
- 🌱 Tuottaako asiakas käytöstä päästöjä tai jätettä?

Tuottaako yritys päästöjä maaperään, veteen ta ilmaan?

- 🌱 Onko olemassa tuotantoa tai muita toimintoja, jotka aiheuttavat päästöjä?

Vaaditaanko makean veden käyttöä missään liiketoimintaan liittyvissä prosesseissa? Otetaanko alueen mahdollinen vesiniukkuus huomioon?

- 🌱 Onko vesiniukkuusalueilla yrityksen liiketoimintaan liittyviä toimintoja?
- 🌱 Huomioidaanko veden niukkuus paikallisella tasolla?

Tarvitaanko maa-alaa liiketoimintaan liittyvissä prosesseissa? Otetaanko huomioon alueen mahdolliset biodiversiteettimuutokset?

- 🌱 Vaikuttavatko yrityksen toimet maan tai maan käytön muutoksiin tai metsien hävittämiseen?
- 🌱 Huomioidaanko luonnon monimuotoisuus paikallisesta näkökulmasta?

3.4 Materiaalit ja energia

Onko käytetty energia uusiutuvaa vai uusiutumaton?

- 🌿 Käytetäänkö energiana mm. tuuli-, vesi-, ydinvoima- tai fossiilipohjaisia vai käytetäänkö jotain sekaverkkoa?
- 🌿 Onko energialla kestävyystodistus, esim. uusiutuvan energian todistus?

Mistä raaka-aineet tulevat?

- 🌿 Käytetäänkö useita eri materiaaleja? Millaisia?
- 🌿 Mikä on käytettyjen raaka-aineiden maantieteellinen alkuperä?
- 🌿 Jos materiaali haetaan toimittajalta, hankkiiko toimittaja raaka-aineita muilta toimittajilta?
- 🌿 Onko kierrätettyä alkuperää olevia materiaaleja? Vai voisiko kierrätysmateriaali olla vaihtoehto?

Onko materiaalihankinnalla ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?

- 🌿 Onko materiaalihankinta taakka ympäristölle esimerkiksi päästöjen muodossa?
- 🌿 Edellyttääkö materiaalin hankinta fyysistä työtä? Miten se vaikuttaa työntekijöihin tai paikalliseen yhteisöön?

Otetaanko käytöstäpoistovaihe huomioon?

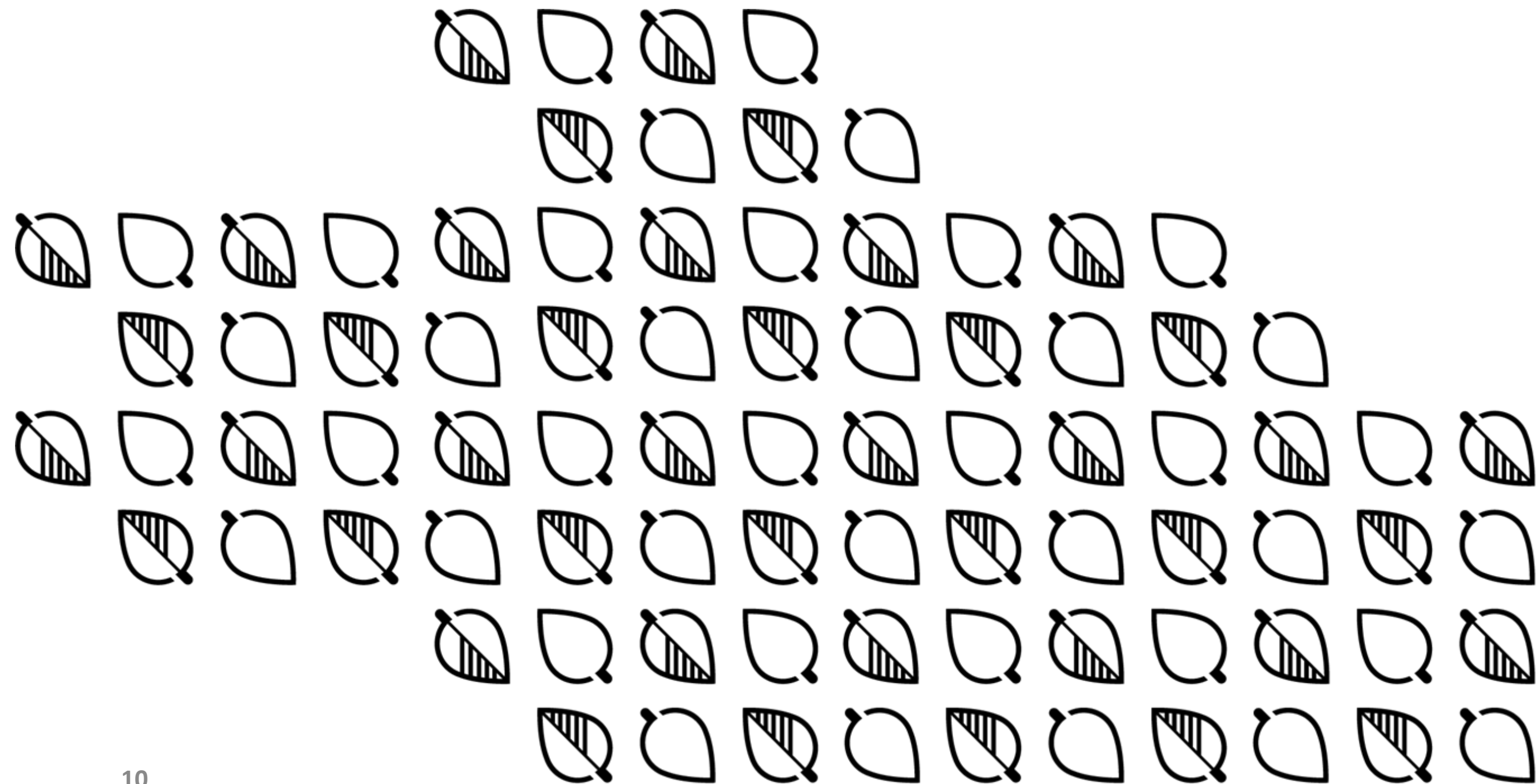
- 🌿 Tuotetaanko jätettä?
- 🌿 Ovatko käytetyt materiaalit kierrätettäviä?
- 🌿 Miten tuote aiotaan käsitellä alkuperäisen käytön jälkeen?
- 🌿 Tuottaako asiakaskäyttö jotain, joka on eliniän loppuvaiheessa välttämätöntä joko kierrättää tai käsitellä muuten kierrätettäväksi tai muutoin käsiteltäväksi käyttöiän loppuvaiheessa?

Millaisia kuljetustapoja käytetään ja onko kuljetusmatkojen määrä tiedossa?

- 🌿 Tarvitaanko kuljetusta tai matkustamista?
- 🌿 Kuljetetaanko tuotteet tai tarvittavat komponentit?
- 🌿 Mikä on käytetty kuljetus- tai matkustustapa?

Onko käytetty liikennepolttoaine uusiutuvaa vai uusiutumaton?

- 🌿 Käytetäänkö polttoaineena uusiutuvaa tai fossiilista dieseliä tai bensiiniä? Jos käytetään uusiutuvaa, mikä on polttoaineen lähde?
- 🌿 Etsitäänkö kestäviä vaihtoehtoja?

4. SANASTO

Biologinen monimuotoisuus: kasvien ja eläinten monimuotoisuus maailmassa tai tietyssä elinympäristössä

Yhteisö: maantieteellisesti paikallinen yhteisö tai muu ihmisryhmä, jolla on yhteinen ominaisuus

Ydintoiminta: Työtehtävät, jotka työntekijöiden on suoritettava, jotta yritys tai organisaatio voi toimia menestyksekkäästi

Käyttöiän päättymisvaihe: tuotteen käytön vaihe tai tuotteen käytön jälkeinen vaihe, jossa se ei ole enää käyttökelpoinen alkuperäisessä ja suunnitellussa käyttötarkoituksessaan

Ympäristökestävyys: keskittyy vastuuseen luonnonvarojen säilyttämisestä ja globaaleista ekosysteemeistä terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi nyt ja tulevaisuudessa.

Tarve: liiketoiminnan harjoittamisen syy

Suunnitellut asiakastoimenpiteet: toimenpiteet, jotka asiakkaan odotetaan tekevän yrityksen tarjoaman tuotteen tai palvelun käytön aikana

Sosiaalinen kestävyys: keskittyy erilaisten toimintojen, järjestelmien, prosessien ja organisaatioiden vaikutuksiin ihmisiin ja sosiaaliseen elämään

Sidosryhmä: henkilö tai ryhmä, joka on kiinnostunut mistä tahansa yrityksen päätöksestä tai toiminnasta tai on jollakin muulla tavalla yrityksen vaikutuspiirissä

Kestävyysvaikutus: keskittyy siihen, miten yritys vaikuttaa sosiaaliseen tai ympäristökestävyyteen joko myönteisesti tai kielteisesti

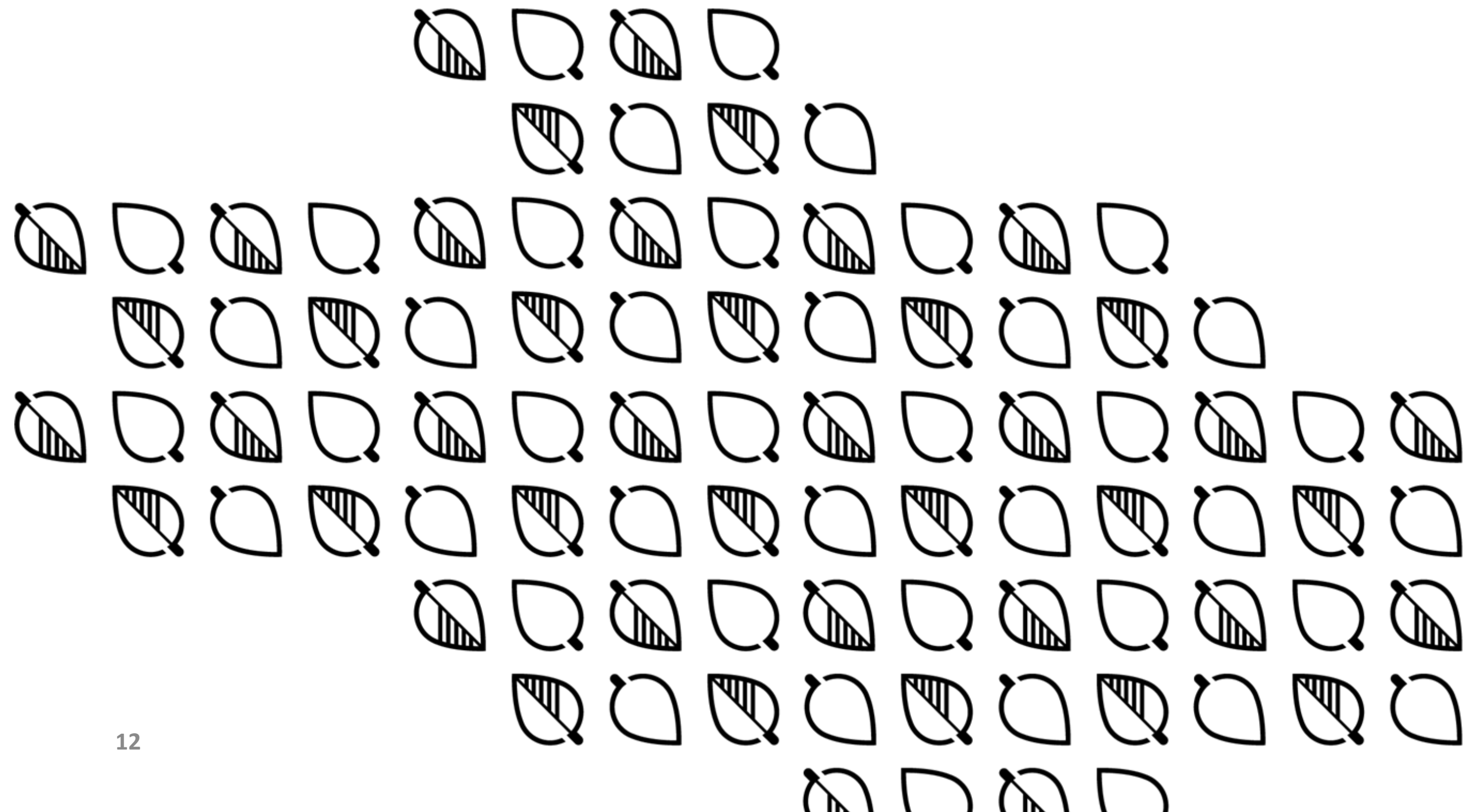
Kestävyys: ”toimintaa, joka tyydyttää nykypäivän tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.” - 1987 Brundtlandin komission raportti YK:lle

5. LIITE JA LISÄTIEDOT

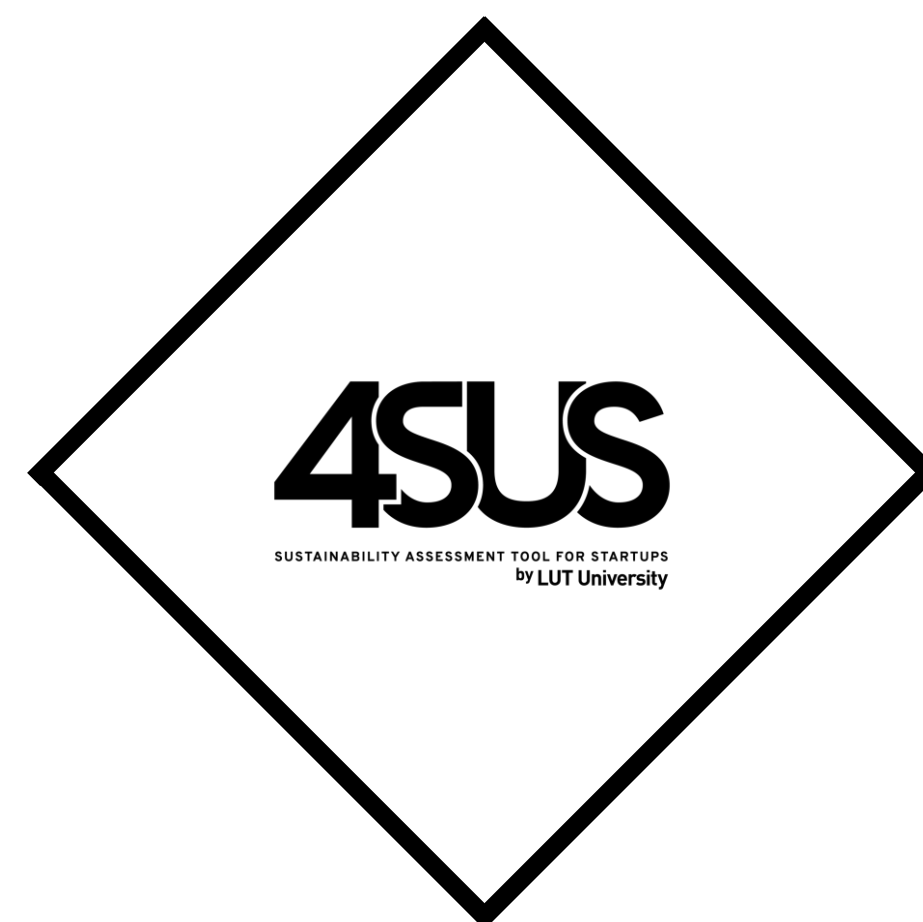
LUT 4SUS kestävyysarviointityökalu ja tyhjä mallipohja löytyvät seuraavista liitteistä.

Lisätietoja ja taustatietoja LUT 4SUS -kestävyysarviointityökalusta startup-yrityksille löytyy alla julkaistusta opinnäytetyöstä.

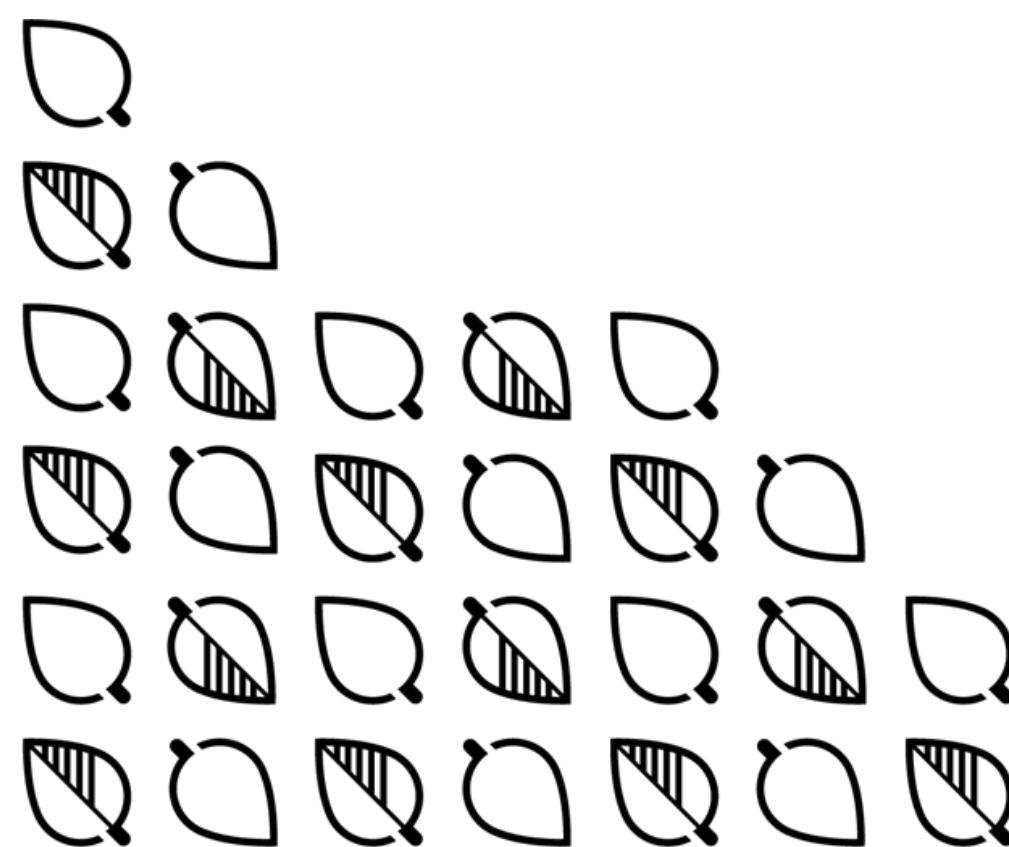
TARVE

- 🍃 Onko yrityksellä selkeä ja tunnistettu tarve? Mikä se on?
- 🍃 Onko tarve pitkällä aikavälillä tarpeellinen?
- 🍃 Mitkä ovat yrityksen suurimmat kestävyysaasteet tai -mahdollisuudet?
- 🍃 Luoko yritys arvoa paikalliselle yhteisölle?
- 🍃 Pyrkiikö yritys ratkaisemaan kestävyysaasteita? Muuttaako se kuluttajien käyttäytymistä kestävämpään suuntaan?

Kestävyys- tietoisuus

1. alle perustason
2. perustasoa
3. pätevä
4. edistynyt

VAIKUTUKSET JA PÄÄSTÖT

- 🍃 Onko yrityksellä selvästi myönteisiä/kielteisiä ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?
- 🍃 Onko suunnitelluilla asiakastoimilla ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?
- 🍃 Tuottaako yritys päästöjä maaperään, veteen ta ilmaan?
- 🍃 Vaaditaanko makean veden käyttöä missään liiketoimintaan liittyvissä prosesseissa? Otetaanko alueen mahdollinen vesiniukkuus huomioon?
- 🍃 Tarvitaanko maa-alaa liiketoimintaan liittyvissä prosesseissa? Otetaanko huomioon alueen mahdolliset biodiversiteetti muutokset?

LIIKETOIMINTAMALLIN KESTÄVYYS

- 🍃 Otetaanko kestävyys huomioon liiketoiminnan suunnittelussa?
- 🍃 Onko kestävyteen liittyviä tavoitteita?
- 🍃 Mitkä ovat keskeisiä sidosryhmiä?
- 🍃 Onko kumppaneita? Onko koko toimitusketjua tarkasteltu kestävyden näkökulmasta?
- 🍃 Mitataanko kestävyysvaikutuksia? Miten?
- 🍃 Miten yritys eroaa kilpailijoistaan kestävyysasioissa?

MATERIAALIT JA ENERGIA

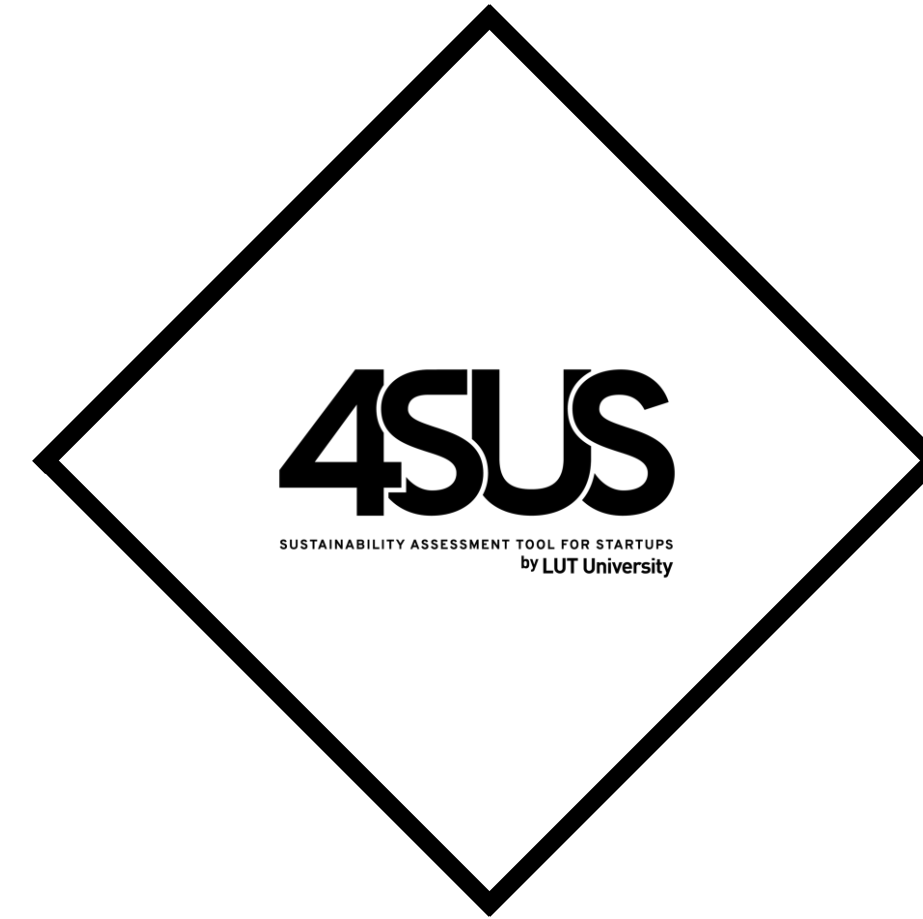
- 🍃 Onko käytetty energia uusiutuvaa vai uusiutumaton?
- 🍃 Mistä raaka-aineet tulevat?
- 🍃 Onko materiaalihankinnalla ympäristö- tai sosiaalisia vaikutuksia?
- 🍃 Otetaanko käytöstäpoistovaihe huomioon?
- 🍃 Millaisia kuljetustapoja käytetään ja onko kuljetusmatkojen määrä tiedossa?
- 🍃 Onko käytetty liikennepolttoaine uusiutuvaa vai uusiutumaton?

1 2 3 4

TARVE

1 2 3 4

LIIKETOIMINTAMALLIN KESTÄVYYS

1 2 3 4

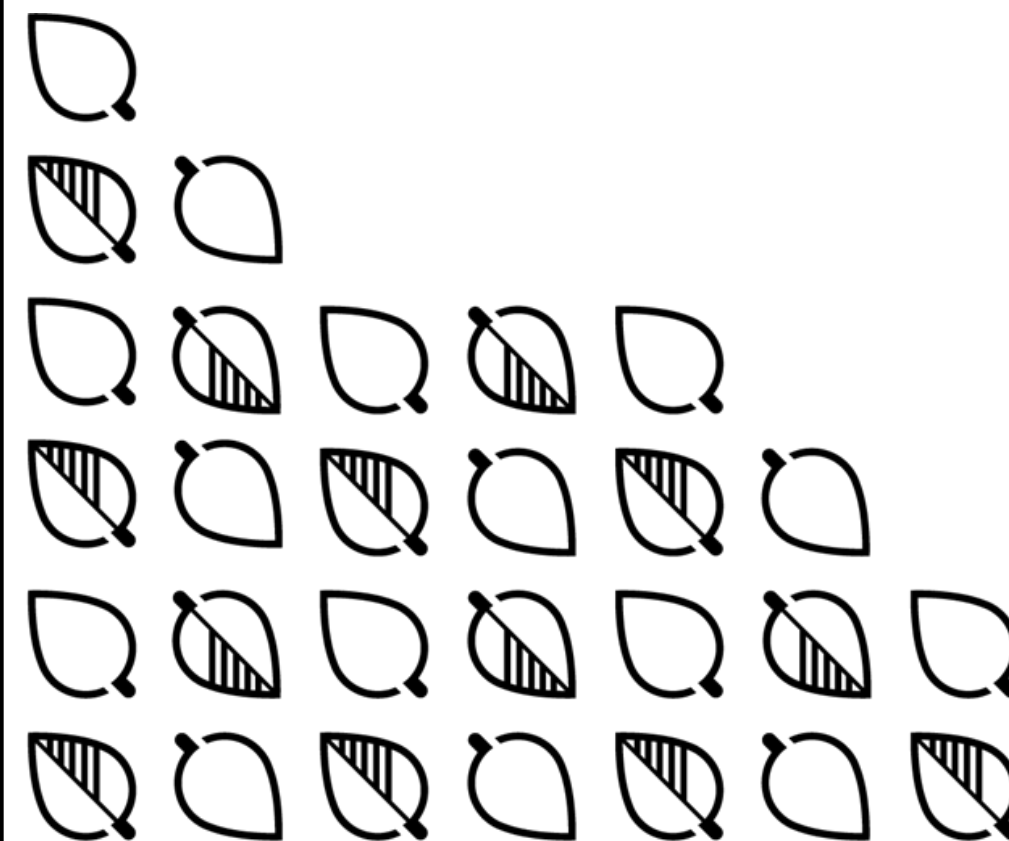
VAIKUTUKSET JA PÄÄSTÖT

Kestävyys- tietoisuus

1 2 3 4

MATERIAALIT JA ENERGIA

1. alle perustason
2. perustasoa
3. pätevä
4. edistynyt

4SUS

SUSTAINABILITY ASSESSMENT TOOL FOR STARTUPS
by LUT University

CARNES -hanketta (A77604) rahoitetaan osana Euroopan unionin covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

REGIONAL
COUNCIL
OF SOUTH
KARELIA

LUT
University

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto